Cursus Jesaja

(2) Jesaja 4-6

Driebergen, 25 oktober 2016

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 4-6

Het Messiaanse rijk, het lied van de wijngaard, het zesvoudige wee, Jesaja's roepingsvisioen

Jesaja 4-6

Onderverdeeld:

I. Jes 4:1–5:24 (1e les)

II. Jes 5:25–6:13 (2e les)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 4:2

[Vs1 hoort bij het voorgaande oordeel over de vrouwen]

Js 2-4 één geheel: begint (2:1-4) én eindigt (4:2-6) met een beschrijving van het Messiaanse rijk

Vs2 'het spruitsel van JHWH' =

- 'wat JHWH doet uitspruiten' (rijke oogst; vgl. vs2b)
- *of* 'de Spruit van JHWH' (Targoem, Kimchi) = Messias! (vgl. Js 11:1; Jr 23:5; 33:15; Zc 3:8; 6:12)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 4:3

Vs3a heilige *sjaär*! (vgl. 1:9; 6:13; 10:21v; 11:11,16 enz.)

Algemeen principe (in *alle* oordelen van God):

- oordeel over de grote, afvallige massa (zo ook de christenheid & de hele wereld)
- verlossing van een ‘overblijfsel naar de verkiezing der genade’ (Rm 11:5)

Vs3b ‘ten leven opgeschreven’: vgl. ‘boek’ in Ps 69:29; Dn 12:1 (Fp 4:3; Op 3:5; 13:8; 17:8; 20:12,15; 21:27)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 4:4-6

Vs4 gewassen door de ‘g/Geest [!?] van oordeel & uitdelging’: wassing voor de rechtvaardigen, uitdelging voor de goddelozen

Vs5 wolk- & vuurkolom > bescherming van het volk (vgl. Ez 43:1-5 terugkeer van de Sjechina)

Vs6 ‘hut’: *soekkah*! vgl. Zc 14 Loofhuttenfeest

Bescherming tegen hitte/slagregen: symbolen van oordeel (Rasji wijst op Ml 4:1)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:1-3

5:1-7 het ‘Lied van de Wijngaard’

5:1 ‘Ik’ = Jesaja > *sjaär* (als een bruid!) (vgl. ‘Ik’ in vs3!)

‘mijn geliefde’ = God (maar ook de Messias; vgl. Jh 15)

‘wijngaard’ = Israël (vs7)

Vs2 God *verwachtte* goede druiven (hoop & teleurstelling < > alwetendheid! vgl. Jr 3:7,19v; Mt 21:37)

Vs3 *Israël* rechter tussen God en zijn ‘wijngaard’! (vgl. Nathan & David)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:4-7

Vs4 aan God lag het niet! (geldt voor elke zondaar)

Vs5v Gods oordeel over zijn ‘wijngaard’ > val van Juda & Jeruzalem > val van de wereld [> Messiaanse rijk]

Vgl. Jesjoea die de vijgenboom vervloekt (Lk 13:6-9 > Mt 21:19-21; maar vgl. ook Mt 23:38v! ‘totdat…’)

Vs7 uitleg van de gelijkenis; alliteratie: *misjpat* (‘recht’) > *misjpach* (‘geweld’); *ts’daqah* (‘gerechtigheid) > *ts‘aqah* (‘geschreeuw’)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:8-10

Vs8-25 Gods vonnis over Juda in een zesvoudig ‘Wee!’

(1e, 2e & 6e met oordeelsaankondiging) (7e ‘Wee!’ in 6:5!)

Vgl. Jesjoea’s zevenvoudig ‘Wee!’ in Mt 23:13-29 (even-eens leidend tot de val van Jeruzalem!)

Eerste wee (vs8-10): de rijken slurpen de armen op (grootgrondbezit); krachtig antwoord van God (‘Als niet…’ = ‘Voorwaar’, bijna een eedzwering; Kimchi): hun rijkdom zal ten onder gaan

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:11-15

Tweede wee (vs11v): tegen dronkenschap & genotzucht (vgl. 22:13 [1Ko 15:32]; Lk 21:34; zie ook Dn 5: orgie vóór de val) > geen aandacht voor JHWH's doen

Vs13 'Daarom' (vgl. vs14,24): ballingschap (enige specifieke aankondiging ervan in Js!), want geen begrip van God en zijn werk (Hs 4:1,6,14)

Vs14 de *sj'ol* ['het dodenrijk'] wacht al gretig op hen

Vs15 de overlevenden diep vernederd

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:16v

Vs16 schril contrast: God wordt niet alleen verhoogd & geheiligd door de verlossing, maar ook door het oordeel

Het is *misjpat & ts'daqah* om te verlossen & goed te regeren (vgl. vs7; 1:27; 9:6; 16:5; 32:1,16; 33:5!), maar ook om goddeloosheid te oordelen

Vs17 in het verlaten land zullen schapen grazen & nomadische herders rondzwerven (vgl. ook de 2e t/m de 19e eeuw in Palestina!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:18v

Na (1e wee) begeerte, onderdrukking van zwakkeren

(2e wee) dronkenschap & genotzucht

nu *derde wee:* verslaving aan de zonde mét scepticisme & spot jegens de woorden van de profeet

Vs18 kleinere zonden trekken grotere aan (Rasji, Kimchi)

Vs19 spot: 'Laat de *Heilige Israëls* maar opkomen, dan zullen wij wel zien!' (vgl. Ex 5:2 'Wie is JHWH?')

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:20-23

Vierde wee (vs20): opzettelijke omkering van de normen van goed & kwaad; duisternis/licht, zoet/bitter zijn hier metaforen (Kimchi)

Vijfde wee (vs21): gericht tegen arrogantie en eigendunk (vgl. Rm 12:16b ‘eigen-wijs’)

Zesde wee (vs22v): opnieuw drankzucht, maar ook omkoperij, valsheid in de rechtspraak (de goddeloze vrijspreken, de rechtvaardige veroordelen)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:22-24

Vooral *hovaardigheid* (verwatenheid, eigendunk, arrogantie) valt in dit alles op (vgl. 2:11v,17; 4:2): lak hebben aan God & zijn geboden

Niet slechts wetsovertreding maar *wetteloosheid* = anarchie (Mt 7:23; 23:28; 24:12; Rm 6:19; 2Ko 6:14; Tt 2:14 e.a.)

Vs24 *Daarom (lakên):* vgl. vs13v (*lakên*), en verder in vs25 (‘*al-kên*): na de aanklacht het vonnis: een snelle brand verwoest stoppelen & stro

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:24

Universele reden voor het oordeel (dat zowel tijdelijk [Assur, Babel] als eeuwig is!):

- *Torat JHWH Ts'baot*: 'de Wet van de Here der legermachten'
- *Imrat Q'dôsj Jisraêl:* 'het woord van de Heilige Israëls' (= de uitspraken van de Profeten)

Samen: 'Wet & profeten' = liefdegebod (Mt 22:35-40): betreft God (2e-6e 'Wee!') & de naaste (1e, 4e, 6e 'Wee!')

Einde 1e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:25v

Vs25 wegens 6x ‘Wee!’ Gods toorn over het volk > ramp

‘Ondanks/om/in dit alles…’ refrein (9:11,16,20; 10:4)

Vs26 banier (vgl. 11:10,12; 13:2 enz.) = signaal voor ‘volk(en) uit de verte’ (vgl. 10:3; Jr 5:15):

- eerst Assur (vgl. 10:3,5!)
- later Babel (vgl. Jr 5:15)
- nog later Perzië (vgl. 46:11)
- [Rome, eindtijdelijke wereldmacht] > Messiaanse rijk

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 5:27-30

Vs27-29 een (vijandig) volk: onvermoeid, onweerhoud-baar, dapper, overweldigend, angstaanjagend

Vs29c ‘er zal geen redder zijn’! (God zal zijn hand van hen aftrekken; Dt 28:29; Ps 18:42 < > 22:12)

Vs30 ‘op die dag’: zie eerder 2:11,17,20; 3:7,18; 4:1v

‘dag van oordeel’, maar *altijd* heenwijzend naar de dag van de wederkomst & het Messiaanse rijk (vgl. 2:11,17; 4:2; 10:20,27; 11:10v enz.)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6

Dit is een van de vijf oudtestamentische ‘troonvisioenen’:

(a) **1Kn 22** [Micha] God en de leugengeest

(b) **Js 6** God zoekt een gezant naar zijn volk

(c) **Ez 1** God zendt een profeet naar het volk

(d) **Ez 10** God trekt Zich terug van zijn volk

(e) **Dn 7** De Zoon des mensen komt

Vgl. Op 4v; 7; 14; 20; 22

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:1

Vs1 een (falende) koning sterft (ca. 739 v.C.), een andere Koning komt in beeld (vs5; vgl. Jh 12:41!!)

(Targoem, Rasji e.a.: *roepings*visioen, dus lang vóór Uzzia's dood: 'in het jaar dat hij melaats werd'); deze verklaring niet nodig (vgl. het 7e 'Wee!')

Vs1 *Adonai*, niet *JHWH* (vgl. Ps 110:1!)

Jesaja was blijkbaar in de tempel te Jeruzalem; alleen al Gods zomen (vgl. Ps 104:2) waren genoeg om die tempel te vullen (vgl. 1Kn 8:27)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:2

Vs2 *seraf* = ‘vurig [wezen]’; vgl. 14:29; 30:6 negatief: ‘(vurige) draak’; zie ook Op 4:8 ‘levende wezens’ (Ez 1)

- 2 vleugels om het aangezicht bedekken > nederig (niet God aanzien)
- 2 vleugels om de voeten bedekken: nederig (niet hele lichaam tonen; Rasji) (voeten soms eufemisme voor geslachtsdelen > schaamtegevoel)
- 2 vleugels om mee te vliegen [engelen altijd afgebeeld met vleugels, maar in de Bijbel bijna nooit!]

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:3

Vs3 *Tris-hagion:* 3x ‘heilig!’

Targoem: ‘heilig in de hoogste hemel, heilig op aarde, heilig tot in eeuwigheid’ (vgl. Mt 6:9v.!)

N.B. toevoeging in Op 4:8 ‘… die was en die is *en die komt*’ (vgl. 1:4,8; 17:8) > de ‘Komende’ (vgl. Hb 10:37) = Jesjoea! (zie weer Jh 12:41)

Vgl. ook ‘de Koning’ in vs5 (& 33:17!) & het (drie-ene!?) ‘Ons’ in vs8

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:3b-4

‘Aarde vol van zijn heerlijkheid’; lett.: ‘Vervullende de hele aarde is zijn heerlijkheid’

Profetisch! > 11:9 (Nm 14:21; Ps 72:19; Hk 2:14) > Messiaanse tijd

‘Gelijk in de hemel, alzo ook op aarde…’

Vs4 de effecten in de tempel: deurposten beefden door het geroep van de serafs, huis vol rook (teken van Gods heerlijkheid; vgl. Ex 20:18)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:5

Vs5 nu het zevende ‘Wee!’: ik ben niet beter dan de rest van het volk (vgl. de jonge vurigheid van Js 5)

(a) de onreinheid van de *lippen*: hoe zal ik (of iemand anders van het volk) ooit Gods woorden kunnen spreken? (anticipeert op vs8) (vgl. Dn 10:16; Sf 3:9)

(b) de zonde van de *ogen*: zij hebben de Koning gezien (al was het maar een glimp van Hem) (vgl. Ex 33:20; Ri 13:22; 1Tm 6:16) < > Js 33:17 (Messiaanse tijd!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:6v

Vs6 het heilige vuur van het (hemelse!) altaar dat Jesaja's onreinheden wegbrandde (Ibn Ezra)

Hemelse altaar: vgl. Op 6:9; 8:3,5; 9:13; 14:18; 16:7 (vooral 8:5: vuur van het *gouden* [reukoffer]altaar genomen, maar in Op ten oordeel, niet ter reiniging)

Parallel met het *gouden* altaar in tabernakel/tempel: reuk-werk = persoonlijke heerlijkheid van Jesjoea

Vs7 vgl. Jr 1:9 aanraking (> wijding) van de mond

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:8

Vs8 weer *Adonai*, niet *JHWH*

'Ik… Ons': vgl. Gn 1:26; verklaringen:

- de Here mét zijn engelenschaar (Ibn Ezra, Kimchi; vgl. de joodse uitleg van de 3 gestalten in Gn 18)
- gewoon majesteitsmeervoud? (vgl. *elohim*, d.i. een meervoudig woord: 'goden', maar gewoonlijk: 'God')
- christen-uitleggers: de drie-ene God!? (of is dit nogal gezocht? inlegkunde?)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:8

De drie-ene God!?

- Bij ‘God’ denken we gemakkelijk aan ‘God de Vader’; maar daarnaast zien we:
- de Zoon/Christus (Jh 12:41 Js zag ‘*zijn* heerlijkheid’)
- de Heilige Geest (Hd 28:25-27 dit is degene die in Js 6 spreekt!)

Jesaja verklaart zich bereid, zelfs vóór hij weet wat Gods zending zal inhouden!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:9v

Veelvuldig geciteerd in NT!

Mt 13:14; Mk 4:12; Lk 8:10; Jh 12:40; Hd 28:26; Rm 11:8

Hier niet de *inhoud* van Jesaja's zending, maar het *actieve resultaat* ervan ('maak… doe'): totaal onbegrip vh volk

Oordeel van verharding (na aanhoudende waarschuwing):

- over de heidenen: Rm 1:24-32
- over Israël: Rm 11:7,25
- over de naamchristenen: 2Ts 2:11v

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:11

Vs11-13 vraag: ‘is de verharding voor altijd?’ Nee, slechts zo lang tot ondergang & ballingschap een eind aan de boze toestand gemaakt hebben (Rm 11:25)

Vs11 ‘Hoe lang’:

- *[van Godswege:]* … gaan jullie door met zondigen? (Ex 16:28; Nm 14:11; 1Kn 18:21; Jr 4:14; 13:27)
- *[tot God:]* … duurt de zondige toestand én de ellende die er het gevolg van is? (Ps 6:4; 13:1v; 35:17; 74:9; 79:5; 80:5; 89:47; 90:13; 119:84)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:12

Totdat….: het oordeel volledig is uitgewoed & het weer tijd wordt voor herstel & nieuwe zegen

- Js 26:20; 32:14v; 62:1
- Jr 27:22; Ez 21:27; Hs 5:15; Mi 5:2; *Mt 23:39*

Aankondiging van verwoesting en ballingschap, maar er is *altijd* een ***'totdat'***: voor de wereld, voor Israël & voor de christenheid (enerzijds massa geoordeeld, anderzijds overblijfsel gered & gezegend)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 6:13

Vs13a blijft er nog een ‘tiende’ over, dan zal dit ook verwoest worden

Abarbanel: dit is het ‘tiende deel’ dat over was sinds de wegvoering van de tien stammen, nl. Juda, dat óók verwoest wordt

Vs13b het zal zijn als een afgestroopte boom: de stam blijft over; zo zal er uiteindelijk toch een ‘heilig zaad’ zijn: het gelovig overblijfsel (Rasji, Ibn Ezra) (vgl. 4:2v; 7:3 [*Sjaär jasjoev*]; 10:21 > Rm 11:5)

Einde 2e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016